

Комплексне використання спортивних ігор у фізичному вихованні дітей старшого дошкільного віку

Конох О.Є.

Запорізький національний університет

Анотація:

Мета: Розглянута програма комплексного використання спортивних ігор у фізичному вихованні дітей в умовах дошкільного навчального закладу. **Матеріал і методи:** У експерименті приймали участь з дозволу батьків діти 5-6 років. В контрольній групі додаткові заняття проводилися за оздоровчою гімнастичною спрямованістю. У 4 експериментальних групах – міні-баскетбол, міні-гандбол і футзал. **Результати:** Наведено обґрунтування комплексного використання спортивних ігор у процесі фізкультурних занять з дітьми. Основними вихідними позиціями для розробки методики стали: аналіз анкет фахівців з фізичного виховання в дошкільних навчальних закладах, вихователів та врахування думки батьків; результати попередніх досліджень рівня фізичного розвитку і фізичної підготовленості дошкільників; аналіз результатів тестування дітей на успішність володіння м'ячем. Представлені результати педагогічного експерименту і приведені їх аналіз з точки зору впливу фізкультурних занять на основі використання спортивних ігор на фізичний розвиток, фізичну підготовленість та функціональний стан дітей. Представлені дані, які характеризують рівень приросту результатів у процесі педагогічного експерименту. **Висновки:** Встановлено, що систематичне комплексне використання спортивних ігор допоможе ліквідувати дефіцит рухів, збалансувати процеси дозрівання, сформувати у дітей звички здорового способу життя.

Конох Е.Е. Комплексное использование спортивных игр в физическом воспитании детей старшего дошкольного возраста. Цель: Рассмотрена программа комплексного использования спортивных игр в физическом воспитании детей в условиях дошкольного учебного заведения. **Материал и методы:** В эксперименте принимали участие с разрешения родителей дети 5-6 лет. В контрольной группе дополнительные занятия проводились с оздоровительной гимнастической направленностью. В 4 экспериментальных группах – мини-баскетбол, мини-гандбол и футбол. **Результаты:** Приведено обоснование комплексного использования спортивных игр в процессе физкультурных занятий с детьми. Основными исходными позициями для разработки методики стали: анализ анкет специалистов по физическому воспитанию в дошкольных учебных заведениях, воспитателей и учета мнения родителей; результаты предыдущих исследований уровня физического развития и физической подготовленности дошкольников; анализ результатов тестирования детей на успешность обладания мячом. Представлены результаты педагогического эксперимента и приведен их анализ с точки зрения влияния физкультурных занятий на основе использования спортивных игр на физическое развитие, физическую подготовленность и функциональное состояние детей. Представлены данные, которые характеризуют уровень прироста результатов в процессе педагогического эксперимента. **Выводы:** Установлено, что систематическое комплексное использование спортивных игр поможет ликвидировать дефицит движений, сбалансировать процессы созревания, сформировать у детей привычки здорового образа жизни.

Konoh O.E. Integrated use of sports games in physical education of preschool children. Purpose: considered the use of an integrated program of sports in physical education of children in pre-school educational institution. **Material and methods:** the experiment was attended with parental permission children 5-6 years. In the control group sessions were conducted with additional recreational gymnastic oriented. In the four experimental groups – mini-basketball, mini-handball and futsal. **Results:** the substantiation of the integrated use of sports games during physical education classes with children. The main starting points for the development of the methodology are: analysis of questionnaires on physical education specialists in preschool educational institutions, educators and parents considering the opinion and the results of previous studies of the level of physical development and physical readiness of preschool children, and analysis of test results to the success of children's possession of the ball. The results of the pedagogical experiment and given their analysis in terms of the influence of physical education classes through the use of sports games on physical development, physical fitness and functional status of children. The data that characterize the rate of growth results in the pedagogical experiment. **Conclusions:** it was established that the systematic use of sports complex will help to eliminate the deficit movements, balance maturation, children form healthy lifestyle habits.

Ключові слова:

діти, ігри, фізична культура, батьки, функціональний.

дети, игры, физическая культура, родители, функциональный.

children, games, physical education, parents, functional.

Вступ.

Модернізація освіти в Україні, в тому числі і дошкільної, потребує активних перетворень у сфері фізичного виховання дітей дошкільного віку, функціонування якого регламентоване Конституцією України, законами України «Про освіту», 1991 р., «Про фізичну культуру і спорт», 1993 р., «Про дошкільну освіту», 2001 р., «Про охорону дитинства», 2001р. тощо.

У дослідженнях Е.С. Вільчковського, Н.Ф. Денисенко [2], Т.Ю. Круцевич, Н.В. Пангелової [8] та ін., питанню реформування освіти й удосконаленню фізичного виховання дітей в контексті оптимізації рухової активності для підвищення рівня здоров'я і фізичної підготовленості дошкільників приділено значну увагу.

Більшість впроваджених у практику дошкільних навчальних закладів програм фізичного виховання спеціалізовані і побудовані на використанні окремих видів та напрямів підготовки. Як правило, це

нетрадиційні оздоровчі системи (“ігровий стретчинг”, “йога”, “ушу”, “цигун” тощо), а також спортивні ігри – хокей, футбол, баскетбол, городки, настільний теніс, бадмінтон. У спортивній і педагогічній літературі описаний зміст спортивних ігор, проте більшість педагогів зазначають труднощі у вибудовуванні системи навчання дітей тій або іншій грі, спортивній вправі і найчастіше обмежуються тим, що виносять на прогулянку спортивне устаткування і надають дітям повну самостійність в його використанні. Але, не знаючи і не вмюючи грати в спортивні ігри, діти грають тільки в ті ігри, яких їх навчили. Щоб бігати, треба бігати, а щоб діти грали в спортивні ігри, треба не тільки розповідати їм про ігри, а й спеціально вчити. Тільки цілеспрямоване, планомірне, не рідше 1-2 раз на тиждень, проведення занять, дасть можливість навчити дітей грати за спрощеними правилами і по-справжньому відчувати азарт спортивної гри та її користь.

Враховуючи стан цієї проблеми і те, що рівень фізичного здоров'я і підготовленості є одним з головних

критеріїв ефективності освітнього процесу в дошкільних навчальних закладах, виникла потреба глибшого вивчення впливу занять із застосуванням спортивних ігор на розвиток дітей 5-6 років і розробки відповідної методики фізкультурних занять.

Робота виконана за планом НДР Запорізького національного університету.

Мета, завдання роботи, матеріал і методи.

Метою статті є висвітлення основних аспектів експериментальної роботи з комплексного застосування спортивних ігор у фізичному вихованні дітей 5-6 років в умовах дошкільного навчального закладу.

Завдання дослідження полягає в обґрунтуванні програми комплексного застосування спортивних ігор у фізичному вихованні дітей старшого дошкільного віку.

Методи дослідження. Теоретичний аналіз та узагальнення літературних джерел, педагогічні спостереження, анкетування.

Результати дослідження.

Аналіз науково-методичної літератури показав, що нині існуюча практика роботи з фізичного виховання в дошкільних навчальних закладах, спрямована, головним чином, на стандартні навантаження і недостатньо сприяє ефективному розвитку рухової підготовленості (Круцевич Т.Ю., 2000; Пангелова Н.В., 2004), а також не усуває початкові стадії порушень в стані опорно-рухового апарату і веде до негативних наслідків. З кожним роком збільшується число дошкільників з відхиленнями в стані здоров'я, а лікарі зменшують їх руховий режим до мінімуму, не враховуючи природне прагнення дітей до активних рухів (Круцевич Т.Ю., 2005 та ін.) [8].

Для визначення необхідного змісту навчальної програми з фізичного виховання в дошкільному навчальному закладі, доборі засобів, методів і параметрів навантаження, було вивчено відношення фахівців фізичного виховання і педагогічних працівників дитячих навчальних закладів (ДНЗ), дітей та їх батьків до фізичної культури, зокрема, до використання спортивних ігор в навчально-виховному процесі, а також рівень фізичного розвитку і фізичної підготовленості вихованців.

Результати дослідження підтверджують, що тільки при комплексному використанні декількох спортивних ігор, можна задовольнити індивідуальні схильності дітей і зробити їх інтереси різноманітнішими.

Встановлено, що головними чинниками, які перешкоджають ефективній організації фізичного виховання в дошкільному навчальному закладі є: недостатня мотивація до занять фізичною культурою; недостатня кількість годин, відведених на фізичну культуру; кількість і якість методичного забезпечення; неготовність фізкультурних і педагогічних фахівців до впровадження новітніх технологій; недосконала матеріальна база дошкільних закладів. До цього додається обмеженість вільного часу, адже з дітьми старшого дошкільного віку ведеться напружена навчальна діяльність; зайнятість батьків; відсутність необхідних умов, обладнання; перестраховка як працівників ДНЗ,

так і батьків у зв'язку з можливістю отримання травми під час занять спортивними іграми.

Як наслідок, значна більшість дітей має можливість займатися фізичними вправами і спортивними іграми тільки на заняттях фізичної культури в дошкільному навчальному закладі. В той же час заняття фізичної культури за загальноприйнятою програмою викликають низький інтерес як у дівчат, так і у хлопців.

Усе це стало основою для розробки змісту програми, що враховує інтереси, бажання, можливості й особливості дітей старшого дошкільного віку.

Особливостями пропонованої програми є: використання спортивних ігор на заняттях фізичної культури у дошкільному навчальному закладі в додаткових заняттях; зміст навчального матеріалу представлений відповідно до індивідуально-типологічних особливостей дітей, матеріальної оснащеності навчального процесу, виду навчального закладу і регіонально-кліматичних умов; формування рухових умінь і навичок травмобезпечних падінь під час занять спортивними іграми, як засобу профілактики травматизму від падінь в нестандартних та ускладнених умовах.

Розроблену програму орієнтовано на формування у дітей старшого дошкільного віку основ індивідуальної фізкультурної діяльності, інтересу до занять спортивними іграми, потреб у вдосконаленні свого тіла, власній діяльній і фізичній підготовленості, готовності до школи, здорового способу життя. В усіх групах, що брали участь в експерименті, заняття фізичної культури проходили два рази на тиждень за Базовою програмою розвитку дитини дошкільного віку "Я у світі" (науковий редактор та упорядник О. Л. Кононко) [7] і два заняття – додаткових з різною спрямованістю. В контрольній групі додаткові заняття проводилися за оздоровчою гімнастичною спрямованістю. Діти експериментальної групи №1 займалися за програмою комплексного використання таких спортивних ігор як – міні-баскетбол, міні-гандбол і футбол. Діти експериментальної групи №2 займалися із застосуванням спортивної гри міні-гандбол, в експериментальній групі № 3 – із застосуванням спортивної гри міні-футзал, а діти експериментальної групи №4 – із застосуванням спортивної гри міні-баскетбол.

Основу змісту програми складають сучасні найбільш популярні спортивні ігри, що мають досить високу мотиваційну цінність і мають певну актуальність та привабливість для дітей старшого дошкільного віку. Їх спрощеним варіантом є міні-баскетбол, міні-гандбол і міні-футзал, що найбільш оптимальні саме для дітей старшого дошкільного віку. Ефективне практичне застосування саме цих спрощених варіантів спортивних ігор у фізичному вихованні дітей старшого дошкільного віку передбачає вирішення таких завдань:

1. Виокремити найбільш доступні віковим особливостям дітей старшого дошкільного віку елементи спортивних ігор, що будуть вивчатись.
2. На основі аналізу техніки виконання відібраних прийомів розробити комплекси підготовчих, підвідних і спеціальних вправ, спрямованих на

оволодіння елементами гри, що буде вивчатися.

3. Визначити фізіологічне навантаження, щодо супроводжує опанування дітьми старшого дошкільного віку основних елементів спортивних ігор. Програма припускає, що для ефективного навчання дітей старшого дошкільного віку спортивним іграм, необхідно провести ґрунтовну як фізичну, так і технічну підготовку.

Виходячи з цього, програму складено з двох частин, що дозволяє розраховувати на її реалізацію впродовж двох навчальних років.

Перша частина – підготовча (дев'ять місяців), яка за структурою є копією другої, а за змістом вона складається з використання фізичних вправ і рухливих ігор з елементами таких спортивних ігор як міні-баскетбол, міні-футзал, міні-гандбол. Вправи спрямовані на розвиток «відчуття м'яча» та навчання ударам, кидкам різними способами; формування нових рухових умінь і навичок основних елементів спортивних ігор, які будуть вивчатись в наступній частині, готують опорно-руховий апарат дитини до опанування основами спортивних ігор, а також навчання дітей умінням травмобезпечних падінь в нестандартних умовах (профілактика травматизму).

Друга частина – навчальна (дев'ять місяців), яка складається з трьох циклів: Перший (три місяці – вересень-листопад), розрахований на навчання такій грі, як міні-футзал. Другий (три місяці – грудень-лютий), розрахований на опанування такої гри, як міні-баскетбол. Третій (три місяці – березень-травень), розрахований на опанування такої гри, як міні-гандбол.

Впродовж відповідного циклу (трьох місяців) діти поступово освоюють основні елементи спортивної гри.

Фізкультурні заняття з використанням спортивних ігор класифікувалися на: повчальні, для ознайомлення з новим матеріалом; змішаного типу, спрямовані на закріплення; варіативні, з використанням складніших варіантів вже освоєних рухових дій; тренувальні, що включали велику кількість змагальних вправ і ігор з м'ячем, спрямованих на розвиток функціональних і рухових якостей. Залежно від завдань, до змісту різних частин заняття включалися вправи на освоєння, закріплення і вдосконалення рухових дій, що вивчаються. Основним засобом, формою і методом була гра.

Особливістю занять є те, що виконання вправ здійснювалося в спеціально створених для дітей умовах, які забезпечують інтеграцію рухової та пізнавальної діяльності. Це досягалося за рахунок використовуваного спортивного інвентарю й устаткування з дидактичною символікою.

В ході експерименту, у процесі розробки планів-конспектів узагальнено результати досліджень з означених питань, які проводили в різні роки Е.Й. Адашкявичене [1], Е.С. Вільчковський [2], Л.М. Волошина [3], Ю.М. Єрмакова [4], Т.І. Осокіна [10], А.О. Чепуркіна [11] та інші [5, 6, 9, 12-15], а також використано власні доробки автора-упорядника, зокрема, матеріа-

ли серії методичних посібників з фізичного виховання дітей у дошкільних навчальних закладах (річні графік і конспекти проведення занять запропонованої програми видано окремим методичним посібником).

Пропоновані плани-конспекти мають на меті надати працівникам дошкільних навчальних закладів практичну допомогу в організації фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку засобами спортивних ігор, які розроблено на основі науково-методичної літератури з проблем навчання рухових дій і розвитку фізичних здібностей дітей дошкільного віку. Вихователям, інструкторам з фізичної культури з метою реалізації парадигми пріоритету особистості, зміни стилю роботи, характеру взаємин з дітьми, забезпечення індивідуалізації процесу фізичного виховання подано ряд рекомендацій щодо реалізації програми.

Прогнозуючи критерії успішності програми, необхідно було врахувати і чинники ризику. До них відносимо: проблеми з емоційним благополуччям дітей в ситуації «неуспіху», а вони можуть виникнути в іграх з елементами змагання; високі психічні навантаження, пов'язані із засвоєнням складнокоординаційних дій в ігрових ситуаціях; висока травмобезпечність спортивних ігор, де є зіткнення гравців; визначення оптимальності фізичних навантажень, оскільки гіперкінезія може спричинити перенапруження серцево-судинної системи. У зв'язку із викладеним вище, щоб передбачити негативну дію «факторів ризику» на дітей до експериментальної роботи були залучені практичні психологи, медики, які в ході апробації програми відстежували чинники ризику.

Крім цього, враховуючи ризики травматизму, що притаманні заняттям спортивними іграми, в першій частині програми, на заняттях з дітьми середнього дошкільного віку, в кожне заняття додавалися вправи на вивчення травмобезпечних падінь, метою яких є підготовка дітей до опанування спортивних ігор без травм. В подальшому, впродовж другої половини програми (при навчанні спортивним іграм) продовжується навчання і вдосконалення травмобезпечних падінь в нестандартних умовах засобами спеціальних смуг перешкод. Для закріплення і вдосконалення освоєних навичок до кожного блоку розроблений комплекс рухливих ігор спрямованих і на розумове розвиток дітей.

Відзначимо, що навчання дітей старшого дошкільного віку основам спортивних ігор, розвитку їх фізичного стану не є самометою. Спортивні ігри є засобом гармонійного розвитку дитини, школою управління своєю поведінкою, формування позитивного відношення до фізичної культури, спорту.

Висновки.

Викладене дає нам змогу дійти висновку, що систематичне комплексне використання спортивних ігор на фізкультурних заняттях в дошкільному навчальному закладі допоможе ліквідувати дефіцит рухів, збалансувати процеси дозрівання, сформувати у дітей звички здорового способу життя.

Література:

1. Адашквичене Э.И. Спортивные игры и упражнения в детском саду. – М.: Просвещение, 2001. – 226 с.
2. Вільчківський Е.С., Денисенко Н.Ф. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах. Навчально-методичний посібник. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 128 с.
3. Волошина Л. Н. Играйте на здоровье! Программа и технология физического воспитания детей 5-7 лет. – М.: АРКТИ, 2004. – 144 с.
4. Ермакова Ю.Н. Методика физкультурных занятий с детьми 5-7 лет на основе использования элементов игры в футбол: дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.04. – Шуйск, 2010. – 182 с.
5. Ефимов А.А. Применение системы направленной, средств и методов индивидуализации подготовки спортсменов в игровых видах спорта в структурных элементах годичного цикла подготовки // Физическое воспитание студентов. – 2010. – № 4. – С. – 45 – 52.
6. Ковалева М.В., Румба О.Г. Подвижные игры в физическом воспитании студентов с ограниченными возможностями сердечно-сосудистой системы // Физическое воспитание студентов. – 2013. – № 4. – С. 35-45. doi:10.6084/m9.figshare.681644
7. Кононко О.Л. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі». Світлич, 2011, 430 с.
8. Круцевич Т.Ю., Пангелова Н. Організація фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми 3-6 років у дошкільних закладах за кордоном. – К.: Олімпійська література, 2000. – 14 с.
9. Курилко Н.Ф. Особенности психологической подготовки в игровых видах спорта // Физическое воспитание студентов. – 2010. – № 6. – С. – 40 – 43.
10. Осокина Т. И. Физическая культура в детском саду / Т.И. Осокина. – 3-е изд., перераб. – М.: Просвещение, 1986. – 304 с.
11. Чепуркина А.А. Использование элементов мини-гандбола в физическом воспитании старших дошкольников: дис. канд. пед. наук. – Краснодар., 1997. – 168 с.
12. Червона С.Ф. Пашченко Н.А. Подвижные игры – как средство воспитания волевых качеств личности спортсменов. // Физическое воспитание студентов. – 2011. – № 1. – С. – 136 – 138.
13. Collins M. Sport, physical activity and social exclusion. *Journal of Sports Sciences*. 2004;22(8):727–740. doi:10.1080/02640410410001712430.
14. John G. Morris, Trish Gorely, Matthew J. Sedgwick, Alan Nevill, Mary E. Nevill. Effect of the Great Activity Programme on healthy lifestyle behaviours in 7–11 year olds. *Journal of Sports Sciences*. 2013, vol. 31(12), pp. 1280-1293.
15. Pangelova N.E. The informative value of motor, mental, and moral qualities in the personality structure of preschool children aged 4 years. // *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 2013, vol.7, pp. 45-50. doi:10.6084/m9.figshare.736503

References:

1. Adashkiavichene E.I. *Sportivnye igry i upravneniia v detskom sadu* [Sports games and exercises in kindergarten], Moscow, Education, 2001, 226 p.
2. Vil'chkovskij E.S, Denisenko N.F. *Organizaciia rukhovogo rezhimu ditej u doshkil'nikh navchal'nikh zakladakh* [Organization of the motor mode of children in pre-school], Ternopil, Wanderer, 2008, 128 p.
3. Voloshina L. N. *Igrajte na zdorov'e! Programma i tekhnologiya fizicheskogo vospitaniia detej 5-7 let* [Play your health! Program and technology of physical education of children of 5-7 years], Moscow, ARKTI, 2004, 144 p.
4. Iermakova Iu.N. *Metodika fizkul'turnykh zaniatij s det'mi 5-7 let na osnove ispol'zovaniia elementov igry v futbol* [Technique of physical education classes with children 5-7 years, based on the use of elements of the game of football], Cand. Diss., Shuisk, 2010, 182 p.
5. Efimov A.A. *Fiziceskoe vospitanie studentov* [Physical Education of Students], 2010, vol.4, pp. 45 – 52.
6. Kovaleva M.V., Rumba O.G. *Fiziceskoe vospitanie studentov* [Physical Education of Students], 2013, vol.4, pp. 35-45. doi:10.6084/m9.figshare.681644
7. Kononko O.L. *Bazova programa rozvitku ditini doshkil'nogo viku* [Basic program of a child under school age], Kiev, Svitosh, 2011, 430 p.
8. Krucovich T.Iu., Pangelova N. *Organizaciia fizkul'turno-ozdorovchoyi roboti z dit'mi 3-6 rokov u doshkil'nikh zakladakh za kordonom* [Organization of sports and recreation activities with children 3-6 years in pre-schools abroad], Kiev, Olympic Literature, 2000, 14 p.
9. Kurilko N.F. *Fiziceskoe vospitanie studentov* [Physical Education of Students], 2010, vol.6, pp. 40 – 43.
10. Osokina T. I. *Fizicheskaia kul'tura v detskom sadu* [Physical education in kindergarten], Moscow, Education, 1986, 304 p.
11. Chepurkina A.A. *Ispol'zovanie elementov mini-gandbola v fizicheskom vospitanii starshikh doshkol'nikov* [Using the mini-handball in physical education senior preschoolers], Cand. Diss., Krasnodar, 1997, 168 p.
12. Chervona S.F. Pashchenko N.A. *Fiziceskoe vospitanie studentov* [Physical Education of Students], 2011, vol.1, pp. 136 – 138.
13. Collins M. Sport, physical activity and social exclusion. *Journal of Sports Sciences*. 2004, vol.22(8), pp. 727–740. doi:10.1080/02640410410001712430.
14. John G. Morris, Trish Gorely, Matthew J. Sedgwick, Alan Nevill, Mary E. Nevill. Effect of the Great Activity Programme on healthy lifestyle behaviours in 7–11 year olds. *Journal of Sports Sciences*. 2013, vol.31(12), pp. 1280-1293.
15. Pangelova N.E. The informative value of motor, mental, and moral qualities in the personality structure of preschool children aged 4 years. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 2013, vol.7, pp. 45-50. doi:10.6084/m9.figshare.736503

Информация об авторе:

Конох Елена Евгеньевна: ORCID: 0000-0003-4915-939x; konoch105@rambler.ru; Запорожский национальный университет; ул. Жуковского 66, г.Запорожье, 69000, Украина.

Information about the author:

Konoh O.E.: ORCID: 0000-0003-4915-939x; konoch105@rambler.ru; Zaporizhzhya National University; Zhukovskogo str. 66, Zaporozhia, 69000, Ukraine.

Цитуйте цю статтю як: Конох О.С. Комплексне використання спортивних ігор у фізичному вихованні дітей старшого дошкільного віку // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2013. – № 12 – С. 27-30. doi:10.6084/m9.figshare.879639

Cite this article as: Konoh O.E. Integrated use of sports games in physical education of preschool children. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 2013, vol.12, pp. 27-30. doi:10.6084/m9.figshare.879639

Електронна версія цієї статті являється повною і може бути знайдена на сайті: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/archive.html>

The electronic version of this article is the complete one and can be found online at: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/archive-e.html>

Ця стаття Открытого Доступа розповсюджується під термінами Creative Commons Attribution License, яка дозволяє неограниченне використання, розповсюдження і копіювання будь-якими засобами, забезпечуючи належне цитування цієї оригінальної статті (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.ru>).

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.en>).

Дата поступлення в редакцію: 30.10.2013 г.
Опубліковано: 30.12.2013 г.

Received: 30.10.2013
Published: 30.12.2013